

BALKAN

29. septembar 2004.

str. 6

POGLED IZ HAGA

FINSKI ZATVORENIK FURUNDŽIJA RANIJE NA SLOBODI

Predsednik MKSJ-a, Theodor Meron, je 29. jula ove godine, izdao nalog kojim je odobrio zahtev vlade Finske za prevremeno puštanje na slobodu Ante Furundžije i koji je stupio na snagu 17. avgusta. Time je Meron je okončao vrlo značajan predmet koji predstavlja presedan u okvirima međunarodnog prava, a koji se, kao što je navedeno u presudi, bavio zločinima izrazite okrutnosti i varvarizma. Kroz taj predmet razrađena je definicija mučenja i proširena definicija silovanja prema međunarodnom pravu. Predmet je počeo optužnicom koja je potvrđena 10. novembra 1995.

Furundžija je prvobitno optužen za zločine počinjene na području Lašvanske doline, u srednjoj Bosni. Prema navodima optužnice, Furundžija je u predmetno vreme bio komandir "Džokera", specijalne jedinice Hrvatskog veća odbrane čiji je štab, smešten u Vitezu, bio poznat i kao "Bungalov". Navodi se da je na tom mestu oko 15. maja 1993. jedan od pripadnika "Džokera" zlostavljao dvoje zarobljenika (svedoke A i D) dok ih je optuženi ispitivao. Furundžija je takođe bio prisutan dok je jedna od zatočenih osoba, svjedok A, bila seksualno zlostavljana i nije ništa učinio da zaustavi ili spreči to ponašanje.

Nakon što su ga snage SFOR-a uhapsile 18. decembra 1997, Furundžija je prebačen u Pritvorsku jedinicu MKSJ-a. Suđenje je počelo 8. juna 1998. Izmenjena optužnica je teretila Furundžiju u svojstvu komandanta, u dve tačke za kršenja zakona i običaja ratovanja: mučenje (tačka 13) i povrede ličnog dostojanstva što uključuje silovanje (tačka 14). Izvođenje dokaza Tužilaštva bilo je usredsređeno na svedočenje svjedoka A koja je prema navodima bila podvrgnuta seksualnom zlostavljanju. Navodi se da je za vreme trajanja seksualnih nasrtaja, optuženi nastavio da ispituje svjedoka o njenoj deci. Štaviše, svjedok je izjavila da je optuženi izrekao pretnje njenoj deci i govorila je o direktnoj vezi između njegovog nezadovoljstva njenim odgovorima i zlostavljanja kojem je bila izložena od strane Furundžijinog saradnika. Cilj tog zlostavljanja bio je da se od svjedoka A izvuku informacije o njenoj porodici, njenim vezama s Armijom Bosne i Hercegovine, njenim odnosom s nekim hrvatskim vojnicima, kao i da se ona ponizi i osramoti.

Sudije su u presudi jasno iznele stav da mučenje spada u najteža krivična dela međunarodnog krivičnog prava i da su u takvim okolnostima uvereni da je Furundžijina uloga imala jednaku težinu kao i uloga lica koje je konkretno nanosilo bol i patnju. "Okolnosti ovog zlostavljanja bile su posebno užasne. Ženu su zatočili, držali je golu i bespomoćnu pred islednicima i sa njom postupali na najsiroviji i najvarvarskiji način. Optuženi ne samo da ove zločine nije sprečio, već je u njihovom počinjavanju imao istaknutu ulogu".

Na osnovu dokaza, Pretresno veće je zaključilo da su i svjedok A i svjedok D bili izloženi okrutnim fizičkim i mentalnim patnjama što predstavlja mučenje. Prilikom utvrđivanja

Furundžijine krivice kao saizvršioca u mučenju, Pretresno veće je zaključilo da "Nema sumnje da su ovaj optuženi i optuženi B kao komandanti podelili proces ispitivanja tako što je svaki preuzeo drugačiju funkciju. Uloga ovog optuženog bila je da ispituje, dok je uloga optuženog B bila da napada i preti kako bi se iz svedoka A i D izvukle tražene informacije."

Pretresno veće je takođe smatralo da Furundžijino prisustvo i stalno ispitivanje svedokinje A dok je bila podvrgnuta silovanju i teškom seksualnom zlostavljanju od strane njegovog saradnika predstavlja pomaganje i podržavanje zločina. U skladu sa tim, Veće je optuženog proglasilo krivim na osnovu individualne krivične odgovornosti za povrede ličnog dostojanstva što uključuje silovanje i na osnovu tog nalaza osudilo je Furundžiju na deset godina zatvora.

Obrana je krajem 1998. podnela žalbu na presudu i kaznu i pretres po žalbi je održan 2. marta 2000. Obrana je uložila žalbu po nekoliko osnova, uključujući tvrdnju da je Furundžiji uskraćeno pravo na pravično suđenje, da Tužilaštvo nije van svake razumne sumnje dokazalo da su zločini počinjeni, da se presuda zasnivala na dokazima o delima koja nisu obuhvaćena optužnicom, da je kazna preterana i da je predsedavajući sudija pristrasan. Žalbeno veće je jednoglasno odbilo sve osnove za žalbu i potvrdilo kaznu od deset godina. Ante Furundžija je 22. septembra 2000. prebačen u Finsku na izdržavanje zatvorske kazne, a vreme provedeno u pritvoru mu je uračunato u kaznu.

Osobe osuđene na Tribunalu kazne izdržavaju u državama koje su u vezi sa tim potpisale sporazum sa Ujedinjenim nacijama. One u skladu sa zakonima tih država ostvaruju prava na podnošenje zahteva za prevremeno puštanje na slobodu, ali o svim takvim zahtevima odlučuje Predsednik Tribunala i on se tom prilikom oslanja na izveštaje države u kojoj se kazna izdržava. Prilikom donošenja takve odluke u slučaju Ante Furundžije, predsednik Suda Meron uzeo je u obzir nekoliko elemenata, uključujući i to da je "*...prema izveštaju finskih vlasti, Furundžija prihvatio kaznu kao pravičnu i izrazio žaljenje zbog patnji žrtava*".

Outreach Programme

outreach@icty.org